

ЛЕКСИКОЛОГІЯ

Групи слів за походженням: власне українські й запозичені (іншомовного походження) слова. Тлумачний словник української мови. Словник іншомовних слів

Вправа 1. Ознайомся з таблицею, доповни її власними прикладами.

Слова, успадковані з попередніх періодів розвитку мови	Власне українські слова	Запозичені слова з інших мов
<i>Брат</i>	<i>Віхола</i>	<i>Театр</i>
<i>Вода</i>	<i>Мрія</i>	<i>Рейтинг</i>

Вправа 2. Підкресли власне українські слова.

1. Дивна сила нас несе на крилах мрій. (С.Черкасенко.) 2. Ковила золотиться промінцями осоння ранкового. (Д.Білоус.) 3. У літеплі леліє біла вулиця. (А.Камінчук.) 4. На ніч небо лягає в ріку горілиць разом з рибами і зірками. (М.Ільницький.) 5. Добридень тобі, Україно моя! (П.Тичина). 6. Я тут проплюю суніцю навсидьки голими пучками. (М.Самійленко.)

Вправа 3. Відгадай загадку.

Незчисленна ми родина,
В нас на всіх одна хатина,
Але в ній і мир, і лад,
І сусід сусіду рад.
Ну а хто із нас що значить —
Кожен сам вам розтлумачить. _____

Витлумач значення кожного з поданих власне українських слів, за потреби звернувшись до тлумачного словника. Введи ці слова до самотійно складених речень. Речення запиши.

Причілок - _____

Далечінь - _____

Заздалегідь - _____

Садиба - _____

Вправа 4. Встанови відповідність між словами іншомовного походження та українськими відповідниками. З'єднай їх стрілочками.

Азарт
Дуель
Конкурент
Ліквідація
Реставрація
Форум

Суперник
Запал
Зібрання
Двобій
Знищення
Відновлення

Вправа 5. Продовж ряди слів, які б починалися поданими іншомовними частинами:

Аеро (повітря) - аеровокзал, аерозоль _____

Біо (гр. "життя") - біологія, біомаса _____

Інтер (лат. "перебування поміж") - інтервал, інтернаціональний _____

Теле (гр.. "далеко") - телевізор, телеграф _____

ПОСМІХНИСЬ!

Поясни лексичне значення виділеного слова.

- Що ти їла, дитинко?
- Млинці.
- З *апетитом* їла?
- Ні, з молоком.

Лексична помилка (тавтологія, калькування, вживання слів у невласливих значеннях тощо) та умовне позначення її (практично)

Вправа 1. Опрацюй таблицю. Відредагуй речення.

Види лексичних помилок	Приклад помилки	Редагування
Вживання слова у невласливому значенні	Молоко <u>корисливе</u> для дитячого організму.	
Тавтологія	<u>Козаки</u> будували <u>козацькі</u> курені.	
Калькування слів з російської мови	Він <u>пропав</u> безвісти.	
Дублювання значення у двох словах	Кожному гостеві нашого ліцею подарували <u>пам'ятний</u> сувенір.	

Вправа 2. Відредагуй речення та запиши їх.

1. Наш клас візьме участь у міроприємствах до Дня українського козацтва. 2. Солдати князя Ігоря були сміливими воїнами. 3. Козаки стріляли з пістолетів. 4. Ми зайняли в змаганнях перше місце. 5. Народний фольклор – криниця душі народної. 6. Конкурс відбудеться у жовтні місяці.

Вправа 3. Вибери з дужок потрібне слово. Поясни свій вибір.

1) Хворий поставився до слів лікаря з цілковитою _____ Лікар зрозумів, що той перебуває у стані глибокої _____ (апатія, байдужість). 2) Якщо хочеш, ми можемо _____ нашу домовленість. У 1753 році Франція _____ торговельний договір з Англією (анулювати, скасувати). 3) Всі критикували _____ в роботі редактора. Електрик виявив _____ в роботі мотора серйозні (недоліки, дефекти).

Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження): букви и, і

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

Правило «дев'ятки»: в словах іншомовного походження після *д, т, з, с, ц, ч, ш, ж, р* пишемо літеру **И**.

Вправа 1. Опрацюй таблицю. Доповни власними прикладами.

Літеру И пишемо:	Приклад	Власний приклад
У власних географічних назвах: - в кінцевих -ида, -ика; - після приголосних дж, ж, ч, ш, щ, ц перед наступним приголосним; - із звукосполученням -ри- перед приголосними	<i>Флорида, Корсика Вірджинія, Алжир, Чилі, Чикаго Великобританія, Мадрид, Рим</i>	
Літеру І пишемо:	Приклад	Власний приклад
- на початку слова; - після приголосного перед голосним та й; - у словах, які закінчуються на -ія; - у кінці невідмінюваних слів після приголосних - у власних назвах між приголосними та в кінці слів;	<i>ідея, імпорт геніальний, авдієнція, клієнт артерія, рація, революція візаві, журі, мерсі, парі Кіпр, Гвінея, Лісабон, Міллер, Візантія</i>	

Вправа 2. Запиши слова, розподіливши їх на три колонки: 1) у яких пишемо букву **и**; 2) у яких пишемо букву **і**; 3) у яких пишемо букву **ї**.

Ауд..єнц..я, бенеф..с, Т..бет, Гаїт.., р..тор..ка, л..брето, вест..бюль, бадм..нтон, Чил.., грац..озний, к..парис, пенальт.., коеф..ц..єнт, его..ст, єп..скоп, моза..ка, ф..н..ш, жур...

Вправа 3. Прочитай текст. Підкресли слова іншомовного походження. Поясни написання Й та І у цих словах.

Нам дала англійська мова,
Часто *дж* – початок слова:
Джерсі – в’язана тканина,
Джемпер – плетена кофтина,
Джем – желе із цукру й фруктів.
Джинси – це штани спортивні.
Ще одна властивість мови:
Інг та *инг* – вінчає слово:
Смокінг – це вечірнє вбрання,
Мітинг – масове зібрання,
Спінінг всі рибалки знають,
Пудинг з рису випікають.

Вправа 4. Встав пропущені літери.

Д...кція, інструкц...я, т...раж, відеоф...льм, ф...зика, с...рени, Іл...ада,
ц...тата, в...заві, ж...рафа, ш...фер, р...туал, п...лот, м...тинг, жур...,
амбіц...ї.

Вправа 5. Добери українські відповідники до слів іншомовного походження, пояснити написання *і* та *и*.

Горизонт	_____	аплодисменти	_____
Турист	_____	гігантський	_____
вакцина	_____	орфографія	_____
дефіцит	_____	дискусія	_____
симпатія	_____	абітурієнт	_____

Довідка: *щеплення, обрій, подорожній, вступник, нестача, величезний, оплески, правопис, суперечка, приязнь.*

Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження): правопис знака м’якшення й апострофа

Вправа 1. Опрацюй таблицю. Доповни власними прикладами. При потребі скористайся словником іншомовних слів.

М'який знак пишемо:	Приклад	Власний приклад
Після м'яких <i>д, т, з, с, л, н</i> , перед <i>ї, йо, я, ю, є</i>	<i>пасьянс, мільярд, батальйон.</i>	
М'який знак не пишемо:	Приклад	Власний приклад
коли буквами <i>я, ю</i> позначають звуки <i>а, у</i> після м'якого приголосного	<i>дюна, ілюзія, малярія, нюанс.</i>	
Апостроф ставимо:		
- Після <i>б, п, в, м, ф, ж, ч, ш, г, к, х</i> - Після <i>р</i> у кінці складу - Після префіксів, що закінчуються на приголосний	<i>комп'ютер, н'єдестал бар'єр, Фур'є, Лур'є. ад'ютант, ад'юнкт, суб'єкт.</i>	
Апостроф не ставимо:		
- Після <i>б, п, в, м, ф, ж, ч, ш, г, к, х</i> та <i>р</i>, коли <i>я, ю, є</i> позначають м'якість попереднього приголосного - Після <i>б, п, в, м, ф</i> та <i>р</i> перед <i>йо</i>	<i>кювет, пюре, рюкзак, Гюго, Мюллер, Барбюс. Бйонсон, серйозний.</i>	

Вправа 2. Прочитай вголос слова іншомовного походження. З'ясуй, чи є відмінності у правилах уживання апострофа, м'якого знака, подвоєння приголосних у словах власне українських та іншомовних. Зроби висновок. *Браконьєр, монпансьє, Етьєн, каньйон, н'єдестал, ад'ютант, прем'єра, вілла, бароко, хокей, Діккенс, Голландія, голландець.*

Вправа 3. Спиши, вставляючи, де потрібно, апостроф. З виділеними словами склади речення. *Прем..єра, грав..юра, нат..юрморт, р..юкзак, п..єдестал, манік..юр, п..юре, ад..ютант, п..юпітр, ф..юзеляж, б..юджет, кур..єр.*

Вправа 4.

1. **Знайди слово, в якому ставиться апостроф:**
 - а) Кордил...єри; б) Пхен...ян; в) П...ємонт; г) Севіл...я.
2. **Познач рядок, у якому всі слова іншомовного походження пишуть з апострофом:**
 - а) ад...ю, п...єдестал, кон...юнктура, р...юкзак
 - б) б...юргер, Руж...є, Іх...ямас, ін...єкція
 - в) Барб...є, Фур...є, комп...ютер, грав...юра
 - г) прем...єр, ад...ютант, вар...єте, миш...як.
3. **Позначте рядок, у якому не порушено правила вживання апострофа:**
 - а) прес-пап'є, Руж'є, торф'яний, фюзеляж
 - б) ком'юніке, пів'європи, безязикий, барел'єф
 - в) Хьюстон, Мін'юст, Н'ютон, бюро
 - г) б'єф, гяур, миш'як, рутв'яний.
4. **Позначте рядок, у якому не порушено правила вживання апострофа:**
 - а) роз'яснити, екстер'єр, транс'європейський, комп'ютер
 - б) п'юпітр, Монтеск'є, порт'єра, Рив'єра
 - в) перед'ювілейний, верб'яний, В'ячеслав, м'юзикл
 - г) Аліг'єрі, Лур'є, п'юпітр, мар'яж.
5. **У якому рядку всі слова пишуть з апострофом:**
 - а) фельд...єгер, Ч...япас, кеш...ю, диз...юнкція
 - б) Лур...є, к...ювет, кар...єра, Рейк...явік
 - в) акх...яна, м...юрид, О...Ніл, Кот-д...Ор
 - г) ф...ючерсний, ф...юрер, рев...ю, б...юст.
6. **Позначте рядок, у якому всі слова іншомовного походження треба писати з м'яким знаком:**
 - а) дел...фін, Рафаел..., катафал...к, Гот...є
 - б) він...єтка, Нел...сон, ател...є, бул...йон
 - в) марсел...єза, метал..., магістрал..., бракон...єр
 - г) н...юанс, Ал...яска, кан...йон, рел...єф.

1	2	3	4	5	6

Написання слів, що увійшли в українську мову з інших мов (слова іншомовного походження): подвоєння букв у загальних і власних назвах іншомовного походження

Вправа 1. Опрацюй таблицю. Доповни власними прикладами. При потребі скористайся словником іншомовних слів.

Умова	Приклад	Власний приклад
Подвоєння внаслідок збігу однакових звуків на межі префікса і кореня або між основами складних слів	<i>іrrаціональний, інноваційний, контрреволюція</i>	
У географічних, особових назвах та їхніх похідних	<i>Брюссель, Голландія, Гуллівер; голландський</i>	
У чоловічих і жіночих іменах	<i>Аполлон, Джанні, Білл, Поллі</i>	
У словах, що набувають різних значень	<i>віла (русалка) — вілла (комфортабельний будинок за містом);</i>	
В окремих загальних назвах	<i>тонна, брутто, нетто, ванна, мадонна</i>	

Вправа 2. Розподіли власні назви у три колонки: 1) назви країн; 2) назви річок; 3) назви міст.

Міссісіпі, Марракеш, Міссурі, Андорра, Філіппіни, Калькутта, Марокко, Ассірія, Брюссель, Бонн, Ніцца, Маккензі, Дакка.

--	--	--

Вправа 3. Виконай тестове завдання: подвоєння літер відбувається в усіх словах рядка:

а) режис..ер, Казанов..а, стакат..о; б) нет..о, пан...а, ір...аціональний; в) труп..а, примадон..а, кол..екція; г) ан..али, Агнес..а, ін..овація; д) Одіс..ей, кілограм.., мас..а.

а	б	в	г	д

Вправа 4. Перепиши, розкриваючи дужки і, де треба, подвоюючи букви.

1. *Ма(н)а з неба не падає і не впаде (М.Вінграновський).*
2. *Вся величезна те(р)иторія станції в цей день переповнена військами (О.Гончар).*
3. *Цінує розум вигуки прогре(с)у, душа скарби правічні стереже (Л.Костенко).*
4. *Мадо(н)а – це жінка з маленьким дитям на руках (Л.Забашта)*
5. *Хіба мета(л) проймеш словом? (Панас Мирний)*
6. *Моє небо підперте ко(л)онами димарів, а земля оперезана почсом млану (В.Лучук)*
7. *З обличчя Таллінн сон свій витер. До праці та(л)іннці ідуть (В.Лучук).*

[illegible]

УРОК № 19

Активна і пасивна лексика української мови: застарілі слова (архаїзми, історизми), неологізми

Вправа 1. Прочитай речення. Випиши виділені слова. Як часто вживаються виділені слова в повсякденному мовленні? Що вони означають? З'ясуй значення виділених слів за словником.

1) Шевченкова гора піднімається вгору на **сажнів** тридцять п'ять або сорок прямо над головою (І. Нечуй-Левицький). 2) В **курєні** гетьмана **січових козаків** зібралися **кошові**, полковники й **курінні отамани** (І.Ле). 3) **Жупан** на ньому синій (Г. Квітка-Основ'яненко). 4) Були пани і мужики, була тут **шляхта** і **міщани**, і молоді, і старики (І. Котляревський). 5) Хмельницький зупинився, позаду **бунчужний** став з **бунчуком**, а **хорунжий** з малиновим прапором (П.Панч).

Вправа 2. Прочитай текст, встав пропущені літери. Підкресли застарілі слова.

Запорізькі козаки з в__ликою пр__хильністю ставилися до своєї зброї. В__ликою пошаною користувалася шабля. Носили її козаки в дерев__яних, обшитих шкірою піхвах, оздоблених дорогоці__им камі__ям. Бережно ставився до шаблі гетьман січового коза.__ва Богдан Хмельницький. Але (не)від__ємним атрибутом була булава в руці гет__мана.

Вправа 3. Випиши із ряду слів архаїзми та історизми.

Родина, молоко, тать, весь (село), куркуль, червоний, сумний, хлопи, чернь, твір, десниця, ратиця, говядо (худоба), гудьба (музика), телефон, десниця, верста, світлина, уста, земство, загін, армія, боярин, шляхтич, рать, глаголити.

Архаїзми: _____

Історизми: _____

Вправа 4. Прочитай текст. Випиши неологізми.

Слова, які щойно з'являються, називаються неологізмами, тобто новими: *маркет, маркетинг, менеджмент, глобалізація, прем'єр-міністр, опції, інтернет-форум, булінг, постер*. На жаль, неологізмами в нашій мові часто виявляються чужомовні слова, які починають витісняти питомі українські: *крамниця – маркет, торгівля – маркетинг, управління – менеджмент* тощо. Тим часом в нашій мові є достатньо засобів, щоб з них творити власні слова для називання тих чи інших новітніх предметів та явищ, як це ж бо роблять інші народи.

Вправа 5. Виконай тестові завдання:

1. Речення, що містить застарілі слова, — у рядку: а) Мова — універсальна, але користування нею вкрай індивідуальне. (*П. Мовчан*); б) Слово — зброя, як усяку зброю, його треба чистити й доглядати. (*М. Рильський*); в) Тут всякі були цехмістри, і ротмани, і бургомістри. (*І. Котляревський*); г) Говори мало, слухай багато, а думай ще більше. (*Нар. творч.*)
2. Речення, що містить неологізми,— у рядку: а) Діла на копійку, а балачок на карбованець. (*Нар. творч.*); б) З настанням ночі ринули до висоти підводи, навантажені боєприпасами. (*О. Гончар*); в) Поет — механік людських мас, динамомайстер, будівничий. (*Є. Маланюк*); г) Після бою на набережній мінометники зіткнулися біля входу з Ференцом. (*О. Гончар*)

	А	Б	В	Г
1				

Групи слів за вживанням: загальноновживані та стилістично забарвлені слова. Діалектні слова

Вправа 1. Прочитай синонімічні ряди. Визнач стилістичну різницю слів, які входять до синонімічних рядів. Які із слів є загальноновживаними (нейтральними), а які стилістично забарвленими?

1) *Бігти – мчати – нестись – ганяти – гасати*

2) *Парубок – юнак – молодик – пацан.*

3) *Безліч – чимало – тьма – багацько.*

4) *Собака – пес – псина – цуцик.*

Вправа 2. Подані слова розподіли у дві колонки: загальноновживані і стилістично забарвлені:

Швидко, батько, хлопчисько, нездоланний, телевізор, пелюсточки, дідуган, чужбинонька, доля, доленька, друг, подруженьки, татусь, ноут, комп'ютер, серденько, зирити, дивитися, відфутболити, жити, дітлашня.

--	--

Вправа 3. Склади речення з поданими словами, щоб утворився текст, і поясни, яку лексику ти використаєш у тексті.

- Собацюра, портфель, котяра, велик, відик, чимчикувати.*
- Сонце, теплий, яскравий, жити, радіти, зранку.*
- Освіта, галузь, кисень, наука, радіус, складне речення.*

Вправа 4. До кожного з діалектних слів добери із довідки відповідник. Запиши слова парами за зразком: *видіти* — *бачити*.

Фамілія, кошуля, ногавиці, ожіг, коц, фая, порекло, мольфар, шуфля, митна, скрегулець, фашега. Довідка: сім'я, штани, сорочка, кочерга, ковдра, буря, прізвисько, чаклун, лопата, ганчірка, яструб, волоцюга.

Вправа 5. Прочитай прислів'я, замінивши діалектні слова дібраними з довідки [синонімами](#) — загальноновживаними словами. Чи виграли від цього прислів'я? Чому?

1. Чужими руками добре ватри брати. 2. Файний, як лялька з болота. 3. Так пливе, як тупиця попід воду. 4. Як повна скриня, то й ми таздині. 5. У майстра повна тайстра. Довідка: гарний, сокира, багаття, господиня, торба.

Вправа 6. Перепиши, уставляючи пропущені літери. Підкресли діалектні слова, поясни їхню роль у творах художньої літератури.

1. Крикнув Довбуш по Карпатах: «Легені, гуляй!» (О. Кононенко). 2. Підн..су свою молодість яру, як бартку. (Д. Кремінь). 3. Стою між тихих узб..реж. Пломеняться плаї та ізвори. (І. Гуцак). 4. Прозору тишу прот..нав стук ятеля по дзвінкій корі. (Ю. Яновський). 5. Стругів викохують не в струмовинні, а в чистій, охолодженій воді. (М. Рильський).

Професійні слова і терміни, просторічні слова

Вправа 1. Прочитай виразно текст, на місці пропуску встав з довідки слова. Чи відоме їхнє значення всім людям? Про що цей текст? Яка його основна думка? Перекажи текст. Поясни значення слів із довідки.

У родинях художників діти змалечку стають свідками чуда. Щодня вони бачать, як батько стоїть за _____, в одній руці в нього — _____, у другій — _____. Полотно спочатку чисте, біле. Та ось художник наносить _____. Далі бере вугіль, робить рисунок, стирає, знову накреслює. Нарешті митець видавлює з тюбика на _____ відразу кілька фарб. Пензлем він торкає одну, другу, третю й починає їх змішувати. Після цього торкається _____ полотна. З'являються якісь лінії, обриси, мазки. День за днем стоїть художник біля _____ й пише картину. (Живописець ніколи не скаже, що він малює). Поступово тьмяне стає чітким, вже не мазки й не лінії, а небо й хмари, простір і повітря, рослини й будівлі, людські постаті й обличчя з'являються на полотні. Довідка : Мольберт, пензель, палітра, ґрунт.

Вправа 2. Прочитай. Визнач терміни і професійні слова. З якою метою їх використано в реченнях? Підкресли їх.

1) Гігантський зореліт дрібно дрижав. «Хвильові коливання наростають, пане капітане! — доповів вахтовий. — Амплітуда коливань асиметрична! Перевантаження! Загоряння електронної навігаційної системи!» (С. Красавін). 2) Ключами розгвинчують блоки, вибивають молотами клинни, і вся споруда корабля, піднята на високому стапелі, утримується вже тільки двома курками, і трос, що зв'язує курки, натягується струною. (Олесь Гончар). 3) Дзвенять якорі. На бакборті трап тихенько скрекоче. І раптом наказ: «Повернути! Вест!» (О.Близько). 4) Залізний лом іде, і його чекають ряди порожніх мульд унизу, і ти маєш управляти своїм магнітно-грейферним краном. (Олесь Гончар). 5) Яка боротьба у вас була: ушу, карате, самбо? Я, наприклад, в інституті займався дзюдо і карате-кіокусин-кай. (З журналу).

Вправа 3. Доповни речення назвами відповідних професій. Запиши.

1) Глину використовують у своїй роботі _____. 2) Ручну пилку, рубанок, долото, свердло придбав у магазині _____. 3) Модем, принтер, диск — слова, які вживають у професійному спілкуванні _____.

Вправа 4. Прочитай текст. Добери до виділених слів загальноновживані лексичні відповідники. Як змінився текст? З якою метою вживають просторічні слова?

— Веселий **дідок** попався, — роздумував Дорош, **уминаючи** смачні бабині пироги.

— Смачні пироги, — прихвалив уголос.

— Їж на здоров'я. **Нащот** пирогів — моя **баба** перша на хуторі. А ви ж, хлопці, **далеченько розігналися**? Чи, може, воно вже й **хватить**? Якби на моє **мненіє**, то так, що вже **хватить**. Моя **стара** кожного дня два чавуни борщу варить і дві макітри пирогів пече. **Щитай** — польова кухня (За Г. Тютюнником).

Вправа 5. Запиши подані слова до відповідної колонки таблиці.

Дзига, підмет, метан, телевізор, тюль, тачка, сніданок, інновація, відпочинок, жарничка, читати, дитсадок, аудиторія, новатор, африкат, проєкт, прикид, авдієнція, стибрити, пейзаж, когут, плай, ендокардит, запалення, круто, авто, спрощення, ирод.

Загально-вживані слова	Терміни, професійні слова	Діалектизми	Просторічні слова	Жаргонізми

Пароніми (практично)

ЗАПАМ'ЯТАЙ!

ПАРОНІМИ – слова, близькі за звучанням, але різні за значенням.

Вправа 1. Порівняй слова, поясни їх значення.

Людний – людяний, рідкий – рідкісний, тактовний – тактичний, музичний – музикальний.

БУДЬ УВАЖНИЙ!

Не всі слова, схожі за звучанням, є паронімами.

Пароніми бувають:

- 1) **синонімічні**: крапля – капля, привабливий – принадливий, рипіти – скрипіти;
- 2) **антонімічні**: еміграція – імміграція, регрес – прогрес, густо – пусто;
- 3) **однокореневі**: норма – норматив, припис – пропис, стінний – стіновий;
- 2) **різнокореневі**: плутати – путати, промінь – племінь, варта – вахта.

Вправа 2. Запиши речення, вибравши потрібне слово із дужок.

Моя мама працює у (військовому, воєнному) шпиталі. «Слово о полку Ігоревім» – це (пам'ятник, пам'ятка) давньоруської літератури. У місті з'явилося багато (музичних, музикальних) студій. Консультант розповів про умови (ефектного, ефективного) використання техніки.

Вправа 3. Пов'яжи кожний прикметник із відповідним іменником, що в дужках.

1. Димовий, димний, димучий, димчастий (порох, труба, камінь, вулкан).

2. Водний, водянистий, водяний (чорнило, шлях, жук).

3. Діловий, діловитий (людина, розмова).

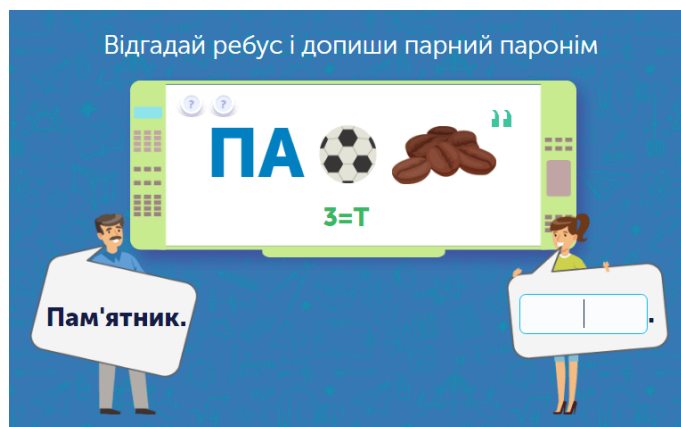
4. Особливий, особовий, особистий (присутність, займенник, випадок).

Вправа 4. Поясни значення поданих паронімів. Склади із ними 3—4 словосполучення.

Авторитарний – авторитетний, адресант — адресат, видатний — відомий, запитання — питання, збірна — збірник — зібрання.

Вправа 5. Склади 5-6 речень зі словами паронімами. Запиши їх.

ПІДГОТУЙСЯ ДО КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

I. Виконай тестові завдання.

1. **За походженням лексика поділяється на:** а) активну й пасивну; б) власне українську й запозичену; в) загальноновживану та стилістично забарвлену; г) загальноновживану і професійну.
2. **Познач, у якому рядку всі слова іншомовного походження:** а) вітряно, борг, доробок, здавна; б) мішечок, колода, насадження; в) мотовило, перелік, печеніг; г) вояжер, дезинфекція, експедиція, ідальго.
3. **Літеру *и* на місці пропуску треба писати в кожному слові рядка:** а) в..мпел, Корс..ка, патр..от; б) к..шлак, Грец..я, к..парис; в) Корд..льєри, граф..н, Кр..т; г) ліценз..я, ск..пидар, сп..рт.
4. **Літеру *і* на місці пропуску треба писати в кожному слові рядка:** а) м..шень, соц..олог, Ч..каго; б) Флор..да, нотар..ус, к..моно; в) г..рлянда, лаб..ринт, Т..бет; г) сандв..ч, ек..паж, Дон К..хот.
5. **Знак м'якшення на місці пропуску треба писати в усіх словах рядка:** а) магістрал.., асфал..т, пап..є-маше; б) барел..єф, рел..єфний, п..еса; в) порт..єра, міл..ярдер, бал..зам; г) б..юлетень, грил..яж, Моле..єр.
6. **Апостроф на місці пропуску треба ставити в усіх словах рядка:** а) дистриб..ютор, б..джет, ін...екція; б) кар..єра, ад..ютант, р..юкзак; в) суб..єкт, Рив..єра, М..юллер; г) кон..юнктивіт, миш..як, бар..єр.
7. **Подвоєння літер на місці пропуску НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ в рядку:** а) новозбудована віл..а; б) Б кольорова гам..а; в) філософ Кампанел..а; г) вродлива Стел..а; Д відомий фізик Ват..
8. **Познач, у якому рядку всі слова — професіоналізми:** а) фонема, лексема, суфікс, префікс; б) гриб, дуб, картинка, юнак; в) холодник, легінь, навчання; г) ом, явище, закон, сонечко.
9. **Познач, у якому рядку всі слова — терміни:** а) метан, пляшка, рідина, водичка; б) карапкан, вія, олівець, малина; в) рівняння, натуральні числа, тотожність, десяткові дробі; г) шаланда, холодник, плай, сіль.
10. **Познач, у якому рядку всі слова — діалектні:** а) курінь, сільський, потоки; б) грань, коронки, когут, злуда; в) куций, батько, беркут; г) глаголити, зелений, бриль, увага.
11. **Познач, у якому рядку відсутні архаїзми:** а) вагало, світоч, суцвіття; б) говорило, піїт, зірки; в) ватра, виживне, передзвони; г) пташки, калинонька, горіли, жита.
12. **Визнач, у якому рядку вжиті історизми:** а) жандармерія, гайдамака, наймит, хлоп; б) аероплан, тяжкий, амфора, планета; в) прапор, кваша, швець, півень; г) хвіртка, лишенько, добридень, щодня.
13. **Познач, у якому рядку відсутні неологізми:** а) акаунт, жовтогарячий; б) портфоліо, левино-жовтий; г) скайп, ложкохвати; в) жовтень, біологія.
14. **Познач рядок, який містить характеристику слова *дружний*:** а) згуртований; б) доброзичливий; в) прихильний; г) дружелюбний.

II. Встанови відповідність:

1. Іншомовне слово – український відповідник:

1	Етимологія	А	Котлета
2	Зодіак	Б	освіченість
3	Ерудиція	В	сузір'я
4	Шніцель	Г	походження

2. Діалектне слово – загальноновживане слово

1	Жовняр	А	Сковорода
2	Коц	Б	Солдат
3	Пательня	В	Ковдра
4	Легінь	Г	Півень
5	Кугут	Ґ	Парубок

3. Застарілі слова – їх значення

1	Аршин, верства	А	Старовинна зброя
2	Війт, осавула	Б	Старовинний одяг
3	Мушкет, спис	В	Старовинний посуд
4	Кирея, жупан	Г	Старовинні чини
		Ґ	Старовинні одиниці виміру

III. Добери іншомовні слова, які починаються елементами:

*Гео...*_____

*Біо...*_____
